

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΥ
**ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ
ΣΠΟΥΔΕΣ**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Σάββατο 2 Δεκεμβρίου 2017

ΟΜΑΔΑ Α'

Θέμα Α1

- α) σχολ. βιβλ. σελ. 48: «Στην περίοδο 1910-1922,... των παραγωγικών δυνάμεων του έθνους.»
β) σχολ. βιβλ. σελ. 53: «Το πολεοδομικό συγκρότημα της Αθήνας... τεχνητής λίμνης στο Μαραθώνα.»
γ) σχολ. βιβλ. σελ. 54: «Στο εξωτερικό εμπόριο κυριάρχησε προοδευτικά... είχε και θετικά στοιχεία.»

Θέμα Α2

1. Σ
2. Λ
3. Λ
4. Λ
5. Λ

Θέμα Β1

- α) σχολ. βιβλ. σελ. 46: «Στον ελληνικό χώρο, το πρόβλημα της έγγειας ιδιοκτησίας... δεν προκαλούσαν ιδιαίτερο πρόβλημα.»
β) σχολ. βιβλ. σελ. 71: Οι κομματικές παρατάξεις συμφώνησαν... να φέρει εμπόδια στη συγκρότηση κομματικών μηχανισμών.»

Θέμα Β2

- α) σχολ. βιβλ. σελ. 53: «Το 1927, με αφορμή το αίτημα της Ελλάδας... που ξεκίνησε από τη Νέα Υόρκη το 1929.»
β) σχολ. βιβλ. σελ. 49: «Το κόστος των Βαλκανικών πολέμων ήταν σημαντικό, δεν κλόνησε όμως την εθνική οικονομία, όπως συνέβαινε με τις στρατιωτικές κινητοποιήσεις του 19ου αιώνα. Επιπλέον, στην περίπτωση αυτή, η Ελλάδα βγήκε ιδιαίτερα κερδισμένη από τον πόλεμο. Ενσωμάτωσε πλούσιες περιοχές (Ήπειρο, Δυτική και Κεντρική Μακεδονία, Νησιά του Αιγαίου, Κρήτη) και εκατομμύρια νέους κατοίκους. Τα εδάφη της αυξήθηκαν κατά 70% περίπου (από

65.000 σε 108.800 τετρ. χλμ.) και ο πληθυσμός της κατά 80% (από 2.700.000 σε 4.800.000 κατοίκους). Το κυριότερο όμως ήταν οι νέες οικονομικές προοπτικές. Τα νεοαποκτηθέντα εδάφη ήταν ως επί το πλείστον πεδινά και αρδευόμενα, πράγμα που δημιουργούσε άριστες προοπτικές για τη γεωργική παραγωγή. Οπωσδήποτε όμως, η Ελλάδα έγινε υπολογίσιμη πλέον δύναμη και η εμπιστοσύνη που ενέπνεε στις αγορές χρήματος και πιστώσεων αυξήθηκε σημαντικά. Η χώρα ήταν έτοιμη να αφιερωθεί στο δύσκολο έργο της ενσωμάτωσης των νέων περιοχών, όταν ξέσπασε, το καλοκαίρι του 1914, ο Α' Παγκόσμιος πόλεμος.»

ΟΜΑΔΑ Β'

Θέμα Γ1

σχολ. βιβλ. κεφ. 5 σελ. 51, κεφ. 6 σελ. 52

Η καταστροφή του 1922 μετέβαλε τα δεδομένα της ελληνικής κοινωνίας. Η κεντρική παράμετρος, στο τέλος των πολύχρονων πολεμικών αναμετρήσεων, ήταν η άφιξη και η αποκατάσταση του πολύ σημαντικού ρεύματος προσφύγων. Υπολογίζεται ότι, μετά τη Μικρασιατική καταστροφή, έφτασαν στο ελληνικό κράτος 1.230.000 Έλληνες χριστιανοί και 45.000 Αρμένιοι πρόσφυγες. Στη θέση τους, 610.000 μουσουλμάνοι που κατοικούσαν στην Ελλάδα έφυγαν για την Τουρκία. Είναι αυτονόητο ότι το ανθρωπινό αυτό κύμα ανέτρεψε όλες τις ισορροπίες και τα δεδομένα της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας. Εκατό χρόνια μετά την Επανάσταση του 1821, το ελληνικό κράτος υποχρεώθηκε σε μία νέα αρχή. Η άφιξη των προσφύγων, πέρα από το γεγονός ότι αποτέλεσε μία πρωτοφανή ανθρωπίνη τραγωδία, λειτούργησε ως καταλύτης στη δυναμική της ελληνικής κοινωνίας. Οι χρόνιες ανεπάρκειες της ελληνικής διοίκησης έπρεπε, για παράδειγμα, να ξεπεραστούν ταχύτατα, για να αποφευχθεί μια ολική καταστροφή.

Η Ελλάδα του μεσοπολέμου (1919-1939), παρά το κόστος της μικρασιατικής συμφοράς, είχε αποκτήσει μια σειρά από πλεονεκτήματα, που επέτρεπαν τη θετική οικονομική της πορεία. Σε αντίθεση με πολλά γειτονικά της κράτη είχε ομογενοποιηθεί εθνικά, καθώς οι μειονότητες αντιπροσώπευαν πλέον λιγότερο του 7% του συνολικού πληθυσμού. Είχε ολοκληρώσει την αγροτική της μεταρρύθμιση, καθώς αναγκάστηκε η κυβέρνηση να προχωρήσει με γρήγορους ρυθμούς στη διανομή των τσιφλικιών στους ακτήμονες, και είχε προωθήσει την αστικοποίηση της: το 1/3 του πληθυσμού ζούσε πλέον σε μεγάλα αστικά κέντρα. Συγκεκριμένα, όπως μας επιβεβαιώνει το δεύτερο παράθεμα, η απότομη αύξηση του πληθυσμού λόγω της άφιξης των προσφύγων επιτάχυνε τη διαδικασία αστικοποίησης. Μέχρι το 1927 σε Αθήνα, Πειραιά και Θεσσαλονίκη είχε εγκατασταθεί το 60% των προσφύγων, διπλασιάζοντας τον αριθμό των κατοίκων της πρωτεύουσας. Πλέον στις δύο μεγάλες πόλεις (Αθήνα και Θεσσαλονίκη) συγκεντρωνόταν το 50% του πληθυσμού της χώρας. Αύξηση όμως παρουσιάζουν και άλλα μικρότερα μέχρι τότε αστικά κέντρα στη βόρεια Ελλάδα, όπως η Καβάλα και οι Σέρρες.

Ταυτόχρονα, κάτω από το βάρος των πιέσεων είχε βελτιώσει τις υποδομές της και είχε υιοθετήσει αναπτυξιακές πολιτικές. Με λίγα λόγια είχε λύσει πολλά από τα προβλήματα που εξακολούθησαν για πολύ καιρό να ταλανίζουν τα υπόλοιπα βαλκανικά κράτη. Τέλος, θα μπορούσαμε να προσθέσουμε στα θετικά τη συγκέντρωση των Ελλήνων στο πλαίσιο του εθνικού τους κράτους και την εξάλειψη του ελληνικού κοσμοπολιτισμού που συχνά υπήρξε

αιτία για να αντιμετωπίζεται η Ελλάδα ως δευτερεύον πεδίο ανάπτυξης οικονομικών δραστηριοτήτων. Η ανάπτυξη της Ελλάδας ενδιέφερε πλέον όλους τους Έλληνες.

Επιπλέον, οι πρόσφυγες είχαν φέρει μαζί τους τις γνώσεις, τον πολιτισμό τους και μια ισχυρή διάθεση για εργασία. Πέρα από τις επιτυχίες ή ανεπιτυχίες προσπάθειες των αρχών για αποκατάσταση των ξεριζωμένων, θεμέλιο της όλης προσπάθειας ήταν η διάθεση των ανθρώπων να εργαστούν σκληρά για να ξαναδημιουργήσουν αυτά που έχασαν μέσα στην καταστροφή. Ουσιαστικά, όπως αναφέρουν και τα δύο παραθέματα, οι πρόσφυγες ενίσχυσαν το εργατικό δυναμικό της χώρας, γεγονός που επέτρεψε την ανάπτυξη της ελληνικής βιομηχανίας, με τη δημιουργία νέων βιομηχανικών μονάδων, τη μείωση των ημερομισθίων και τη διεύρυνση της εγχώριας αγοράς. Ενισχύθηκε ακόμα και η γυναικεία εργασία, καθώς η πλειονότητα των προσφύγων ήταν γυναίκες οι οποίες απασχολήθηκαν στον τομέα της μεταποίησης και των υπηρεσιών. Τέλος κάτω από αυτές τις συνθήκες ευνοήθηκαν οι ξένες επενδύσεις, κυρίως αμερικάνικες και αγγλικές, στον τομέα της βιομηχανίας στην Ελλάδα, οι οποίες ήταν μεγαλύτερες ακόμα κι από την εποχή του Τρικούπη.

Θέμα Δ1

Σχολ. βιβλ. σελ. 46-47

α)

Οι διαφορές του αγροτικού προβλήματος στην Ελλάδα, σε σχέση με γειτονικές ή άλλες ευρωπαϊκές χώρες, οφείλονταν στις ιστορικές ιδιομορφίες της ελληνικής ανάπτυξης. Το ίδιο ισχύει και για το εργατικό κίνημα. Στο τέλος του 19ου αιώνα συναντάμε στην Ελλάδα σοσιαλιστικές ομάδες και εργατικές ομαδοποιήσεις. Η πολιτική και κοινωνική τους επιρροή ήταν σαφώς μικρότερη από εκείνη που άσκησαν αντίστοιχα κινήματα σε βιομηχανικές χώρες της Δύσης αλλά και σε βαλκανικές (π.χ. Βουλγαρία). Η απουσία μεγάλων σύγχρονων βιομηχανικών μονάδων οδήγησε σ' αυτήν την καθυστέρηση από κοινού με άλλους παράγοντες. Στα μεγάλα δημόσια έργα της περιόδου, σημαντικό ποσοστό του εργατικού δυναμικού προερχόταν από το εξωτερικό (στη διάνοιξη της διώρυγας της Κορίνθου εργάστηκαν πολλοί Ιταλοί) ή ήταν πρόσκαιρης, βραχύχρονης απασχόλησης. Πιο σταθερό εργατικό δυναμικό δούλευε στις μεταλλευτικές επιχειρήσεις, όπου και εκδηλώθηκαν οι πρώτες καθαρά εργατικές εξεγέρσεις (Λαύριο, 1896). Ο Γιώργος Αλεξάτος στο έργο του, επιβεβαιώνοντας τα παραπάνω, ερμηνεύει την απουσία εργατικών σωματείων και εργατικών αγώνων μέχρι και τη δεκαετία του 1870, σε μια εποχή που στη Ευρώπη έχουν έντονη παρουσία, ως συνέπεια πολλών και διαφορετικών παραγόντων. Αρχικά, σημαντικό θεωρεί το γεγονός ότι η σχετικά μικρή εργατική τάξη στην Ελλάδα ήταν διάσπαρτη σε μικρές παραγωγικές μονάδες, καθιστώντας δύσκολη και την επικοινωνία μεταξύ τους αλλά και τη συνειδητοποίηση των δικαιωμάτων τους. Δεύτερον, οι εργάτες δεν είχαν αποκοπεί εντελώς από την αγροτική παραγωγή θεωρώντας ότι είναι προσωρινή η δουλειά σε εργοστάσια ή δημόσια έργα. Παράλληλα, το γεγονός ότι οι συνθήκες εργασίας δεν ήταν εξαθλιωτικές και το μεροκάματο ήταν ικανοποιητικό για μεγάλο μέρος των εργατών, καθώς η εργασία ήταν εποχιακή και υπήρχε η δυνατότητα αξιοποίησης της μεταναστευτικής διεξόδου, δεν άφησε περιθώρια για

δημιουργία εργατικού κινήματος. Τέλος, σημειώνει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των εργατών ήταν είτε πρόσφυγες είτε μετανάστες ή ακόμα και ανήλικοι, δυσκολεύοντας την οργανωμένη διεκδίκηση δικαιωμάτων.

Στον ιδεολογικό τομέα η επικράτηση της Μεγάλης Ιδέας, καθώς ήταν ιδιαίτερα δημοφιλής στα λαϊκά στρώματα καθ' όλη τη διάρκεια του 19ου αιώνα, εμπόδιζε την ανάπτυξη και διάδοση ιδεολογιών με κοινωνικό και ταξικό περιεχόμενο.

β)

Η κατάσταση αυτή κράτησε ως το τέλος των Βαλκανικών πολέμων. Η ενσωμάτωση της Θεσσαλονίκης στην Ελλάδα, μιας πόλης με σημαντικό -για τα μέτρα της περιοχής- βιομηχανικό υπόβαθρο και με κοσμοπολίτικο χαρακτήρα, αποτέλεσε σημείο αναφοράς για το εργατικό κίνημα. Η μεγάλη πολυεθνική εργατική οργάνωση της πόλης, η Φεντερασιόν, με πρωτεργάτες σοσιαλιστές από την ανοιχτή σε νέες ιδέες εβραϊκή κοινότητα της πόλης, αποτέλεσε σημαντικό δίαυλο για τη διάδοση σοσιαλιστικής και εργατικής ιδεολογίας στη χώρα. Ο Λεονταρίτης παρουσιάζοντας το ιστορικό της οργάνωσης μάς πληροφορεί ότι ξεκίνησε ως πολιτική λέσχη τον Ιούνιο του 1908 με ιδρυτή τον εβραίο Αβραάμ Μπεναρόγια και λίγους συνεργάτες του. Γρήγορα όμως αναδιοργανώθηκε σε εργατική ομοσπονδία αποκλειστικά εβραϊκή με σκοπό όμως να διευρυνθεί και να συμπεριλάβει σοσιαλιστές όλων των εθνοτήτων. Λόγω όμως των διαφορών και της εχθρότητας που επικρατούσε ανάμεσα στις σοσιαλιστικές οργανώσεις μία τέτοια συνεργασία δεν ήταν εφικτή. Παρόλα αυτά, η αξιόλογη δραστηριότητα που ανέπτυξε στη Μακεδονία συνέβαλε στην ανάπτυξη του εργατικού κινήματος στην Ελλάδα, ειδικά με την προσάρτηση των περιοχών αυτών στο ελληνικό κράτος μετά το τέλος των Βαλκανικών πολέμων.

Στη διάρκεια του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, οι πιέσεις που δέχτηκε η ελληνική κοινωνία, η εμπλοκή της σε διεθνείς υποθέσεις και ο αντίκτυπος της ρωσικής επανάστασης οδήγησαν το εργατικό και το σοσιαλιστικό κίνημα σε ταχύτατη ωρίμανση. Προς το τέλος του πολέμου ιδρύθηκε η Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος (ΓΣΕΕ) που συμπεριέλαβε κλαδικά και τοπικά σωματεία, και το Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα της Ελλάδος (ΣΕΚΕ), που λίγο αργότερα προσχώρησε στην Τρίτη Κομμουνιστική Διεθνή και μετονομάστηκε σε Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος.